

Judikát NS 21 Cdo 1245/2013

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	03/18/2014
Spisová značka:	21 Cdo 1245/2013
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2014:21.CDO.1245.2013.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Náhrada škody zaměstnancem Povinnosti zaměstnanců
Dotčené předpisy:	§ 250 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 31.12.2007 § 301 písm. d) předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 31.12.2007
Kategorie rozhodnutí:	C

21 Cdo 1245/2013

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Doležila a soudců JUDr. Zdeňka Novotného a JUDr. Ljubomíra Drápala v právní věci žalobce J plus J – PŘESNÉ VÝPALKY, s. r. o. se sídlem v Plzni – Skvrňanech, Domažlická č. 142, IČO 25234331, zastoupeného Mgr. Alenou Chaloupkovou, advokátkou se sídlem v Plzni – Nové Hospodě, K Merfánům č. 178/47, proti žalovanému P. V., zastoupenému JUDr. Arturem Ostrým, advokátem se sídlem v Praze 5 – Smíchově, Arbesovo náměstí č. 257/7, o 100.000,- Kč s úroky z prodlení, vedené u Okresního soudu Plzeň – město pod sp. zn. 12 C 630/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 31. srpna 2012 č. j. 11 Co 455/2011-275, takto:

Rozsudek krajského soudu a rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 5. května 2011 č. j. 12 C 630/2009-235 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Plzeň – město k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradu škody 100.000,- Kč s úroky z prodlení ve výši a za dobu, jež rozvedl. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalovaný byl na základě pracovní smlouvy ze dne 1. 4. 2004 zaměstnancem žalobce zařazeným „v pozici administrativního pracovníka, obchodního zástupce žalobce“, který „fakticky“ vykonával činnost vedoucího provozu, jemuž byla svěřena výroba výpalků z plechů a obchodní činnost a jenž při plnění pracovních úkolů „komunikoval se zákazníky, potvrzoval objednávky a zpracovával cenové nabídky“, a jenž „byl tedy odpovědný za tvorbu cen“. Žalovaný způsobil žalobci škodu ve výši 467.116,- Kč tím, že dohodl se společností KONFORM, s. r. o. na základě jejích objednávek zhotovení výpalků „Blech“ ze dne 31. 5. 2007 č. 3801 a ze dne 8. 10. 2007 č. 4133 ceny, které byly „téměř poloviční“ oproti cenám, jež uvedl v nabídce reagující na poptávku společnosti KONFORM, s. r. o. ze dne 9. 5. 2007, a které nepokryly „ani náklady na pořízení materiálu, natož náklady na výrobu a režii nebo dokonce pokrytí byť i minimálního zisku společnosti žalobce“, přestože si musel být vědom toho, že v objednávkách „odsouhlasuje ceny nepřiměřeně nízké a žalobce poškozující“. Zboží za tyto ceny bylo společností KONFORM, s. r. o. dodáno ve dnech 12. 6. 2007, 1. 11. 2007, 16. 10. 2007, 17. 10. 2007, 22. 10. 2007, 24. 10. 2007 a naposledy dne 16. 1. 2008 a na podkladě toho byly vystaveny faktury, které podepsal žalovaný. Žalovaný se v dohodě o způsobu náhrady škody uzavřené mezi účastníky dne 18. 1. 2008 zavázal zaplatit žalobci na náhradu škody 400.000,- Kč v měsíčních splátkách ve výši 3.000,- Kč, z nichž však zaplatil jen první splátku. Žalobce uvedl, že se žalobou domáhá náhrady škody ve výši 100.000,- Kč „ve snaze minimalizovat náklady řízení s tím, že následně má v úmyslu žádat k zaplacení i zbývající část škody“, která mu byla způsobena jak ve formě skutečné škody (tím, že zboží bylo vyrobeno z materiálu, jehož hodnotu kupní cena výpalků „ani nedosahovala“), tak ve formě ušlého zisku.

Žalovaný zejména namítal, že cenu výpalků pro společnost KONFORM, s. r. o. vykalkuloval na základě toho, že výpalky měly být vyrobeny z odpadu a nikoliv z nových plátů plechu, že však nebylo v jeho „možnostech a kompetencích“ dohlédnout na to, zda se tak skutečně stalo, že jím navržená

„strategie“ měla vést k využití odpadu, k „navýšení“ zisku žalobce a ke zlepšení jeho konkurenceschopnosti na trhu, a že proto nejsou splněny předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu podle ustanovení § 250 zákoníku práce.

Okresní soud Plzeň – město rozsudkem ze dne 5. 5. 2011 č. j. 12 C 630/2009-235 zamítl žalobu a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení 37.420,- Kč k rukám advokáta JUDr. Artura Ostrého. Poté, co dovedl, že uznání závazku k náhradě škody žalobcem obsažené v dohodě o způsobu náhrady škody uzavřené mezi účastníky dne 18. 1. 2008 podle ustanovení § 263 odst. 2 zákoníku práce nepředstavuje samostatný zavazovací titul a ani nezakládá domněnku, že dluh v době uznání trval, dospěl k závěru, že nejsou splněny předpoklady pro vznik odpovědnosti žalovaného za škodu, neboť v řízení nebylo prokázáno porušení povinností žalovaného při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním a prokázán nebyl ani vznik škody. Tím, že nabídl společnosti KONFORM, s. r. o. výpalky nejprve za „určité ceny“ a následně za „ceny nižší“, žalovaný podle názoru soudu prvního stupně neporušil žádnou svou povinnost, neboť „neexistovalo žádné nařízení ani obvyklá praxe v tom, že by v takovém případě, došlo-li ke snížení nabízené ceny, měli být o tom informováni jednatelé, či by to jednatelé měli schválit“. Podmínku odpovědnosti žalovaného za škodu spočívající ve vzniku škody nepokládal soud prvního stupně za splněnou z toho důvodu, že nebylo prokázáno, že by společnost KONFORM, s. r. o. přistoupila na původní cenovou nabídku zpracovanou žalovaným, a že ceny, za něž bylo zboží společnosti KONFORM, s. r. o. prodáno, odpovídaly cenám, za které v daném období nabízely výpalky jiné obchodní společnosti (FEMAX, a. s., ARC – HK s. r. o. a LUCCO a. s.).

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 31. 8. 2012 č. j. 11 Co 455/2011-275 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému na náhradu nákladů odvolacího řízení 29.526,- Kč k rukám advokáta JUDr. Artura Ostrého. Shledal správnými závěry soudu prvního stupně, že žalovaný neporušil žádnou povinnost a že nebyl prokázán vznik škody, neboť žalovaný nabídl společnosti KONFORM, s. r. o. cenu, která byla vypočtena s ohledem na to, že výpalky budou páleny ze zbytků materiálu, a která „odpovídala cenám nabízeným ve stejném období jinými společnostmi“. Dovedl, že žalovaný nemohl porušit ani žádnou povinnost uloženou v ustanovení § 302 zákoníku práce vedoucím zaměstnancům, neboť nebyl vedoucím zaměstnancem, „byť tak v určitém období s tichým souhlasem jednatelů společnosti jednal“. Zdůraznil, že škoda není pouhým souhrnem ztrát, které vznikly zaměstnavateli činností zaměstnance, nýbrž „jen tou majetkovou újmou, která je důsledkem konkrétního porušení pracovních povinností a je s tímto porušením pracovních povinností v příčinné souvislosti“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítá, že v řízení nebyl podle ustanovení § 118a o. s. ř. poučen o tom, že má označit důkazy ke svému tvrzení, že předmětnou zakázku nebylo možné pálit ze zbytků, které považoval za dostatečně prokázané výpověďmi svědků, a že při svém závěru, že cena nabídnutá žalovaným odpovídala cenám nabízeným jinými společnostmi, soudy přihlíděly jen ke „zprávám založeným v policejním spise“, které svědčí „částečně ve prospěch tvrzení žalovaného“, a nikoliv ke zprávám předloženým žalobcem (nabídky společnosti FERONA a. s., V. K. a společnosti Betatech s. r. o.), jež naopak potvrzují tvrzení žalobce. Z dalšího obsahu dovolání, v němž žalobce formuluje otázky, jimž přikládá zásadní právní význam, je zřejmé, že dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že žalovaný neporušil žádnou povinnost a že nebyl prokázán vznik škody, neboť je toho názoru, že za škodu způsobenou zaměstnancem je možné považovat i „situaci, kdy zaměstnanec zaváže zaměstnavatele k realizaci zakázky, která nedosahuje návratnosti nákladů vynaložených zaměstnavatelem na splnění jeho povinností z takového obchodního vztahu za situace, kdy zaměstnanec věděl či vědět mohl, že návratnost nákladů této zakázky není reálná“, a že povinnost zaměstnance hospodařit s prostředky svěřenými mu zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím je obecnou povinností každého zaměstnance, který může ovlivnit stav a hodnotu majetku zaměstnavatele a výši jeho zisku, a tedy i obchodního zástupce. Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobce pro nedostatek náležitostí odmítl, případně je jako nedůvodné zamítl, neboť závěry odvolacího soudu, že nejsou splněny podmínky pro vznik odpovědnosti žalovaného za škodu, jsou správné.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán před 1. 1. 2013 (srov. čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že soudem prvního stupně nebyl vydán rozsudek, který by byl odvolacím soudem zrušen. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Protože dovolání může být podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu především z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]; z důvodu, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], a z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o. s. ř.), lze - jak vyplývá ze znění ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. - rozhodnutí odvolacího soudu napadnout, jen je-li dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. Dovolací důvody uvedené v ustanoveních § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. totiž neslouží k řešení právních otázek, ale k nápravě nesprávného postupu soudu z hlediska zachování (dodržení) procesněprávních předpisů a k nápravě případného pochybení spočívajícího v tom, že odvolací soud dospěl ke skutkovému zjištění (a na něm založil své rozhodnutí), které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Protože pouze posouzení právních otázek, které byly v rozhodnutí odvolacího soudu řešeny, může vést k závěru o zásadním významu napadeného rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce, nejsou dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. způsobitelným podkladem pro úvahu dovolacího soudu, zda napadené rozhodnutí má ve věci samé ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. po právní stránce zásadní význam.

Žalobce ve svém dovolání mimo jiné zpochybňuje správnost skutkového zjištění odvolacího soudu o tom, že cena nabídnutá žalovaným společností KONFORM, s. r. o. odpovídala cenám nabízeným jinými společnostmi, a namítá vadu řízení spočívající v tom, že v řízení nebyl poučen o tom, že má označit důkazy ke svému tvrzení, že zakázku pro společnost KONFORM, s. r. o. nebylo možné „pálit“ ze zbytků; tím uplatnil dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 3 a § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. I kdyby (snad) byly jeho výhrady v tomto směru opodstatněné, nelze na základě okolností uplatněných dovolacími důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. činit - jak vyplývá z výše uvedeného - závěr o zásadním významu napadeného rozsudku odvolacího soudu po právní stránce.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. - nepodléhá), že žalovaný vykonával u žalobce podle pracovní smlouvy ze dne 1. 4. 2004 práci „administrativního pracovníka, obchodního zástupce“, ve skutečnosti však až do poloviny roku 2007 vykonával funkci ředitele žalobce, kdy mimo jiné rozhodoval o výši cen nabízených zákazníkům za výpalky z plechů vyráběné žalobcem. Na základě poptávky společnosti KONFORM, s. r. o. na zhotovení celkem 11.308 kusů výpalků „Blech“ ze dne 9. 5. 2007 žalovaný zpracoval cenovou nabídku ze dne 12. 5. 2007 a ze dne 14. 5. 2007, v níž nabídl společnosti KONFORM, s. r. o. výpalky za ceny 136,- Kč (výkres č. 01499300, materiál P15-St 37) a 93,- Kč (výkres č. 01469991, materiál P20-St 37) za kus. Poté, co jednatel společnosti KONFORM, s. r. o., Luboš Brablc, žalobci sdělil, že nabídnuté ceny jsou neakceptovatelné, žalovaný je snížil na 80,- Kč (objednávka č. 4133 a výkres č. 01499300), 35,- Kč (objednávka č. 4133 a výkres č. 01469991) a 45,- Kč (objednávka č. 3801 a výkres č. 01469991) za kus a zboží bylo za tyto ceny společnosti KONFORM, s. r. o. dodáno ve dnech 12. 6. 2007, 1. 11. 2007, 16. 10. 2007, 17. 10. 2007, 22. 10. 2007 a 24. 10. 2007 a dodávky byly následně vyfakturovány. Dne 18. 1. 2008 byla mezi žalobcem a žalovaným uzavřena jednak dohoda o rozvázání pracovního poměru, jednak dohoda o způsobu náhrady škody, kterou žalobce vyčíslil ve výši rozdílu mezi původními cenami dodávek nabídnutými žalovaným společností KONFORM, s. r. o. a cenami, za které bylo zboží této společnosti prodáno (467.116,- Kč), v níž se žalovaný zavázal nahradit žalobci škodu ve výši 400.000,- Kč v měsíčních splátkách po 3.000,- Kč, z nichž zaplatil pouze první splátku.

Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí projednávané věci mimo jiné významné vyřešení právní otázky, zda v posuzovaném případě byly splněny ty z předpokladů odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli, které spočívají v porušení právní povinnosti zaměstnance a ve vzniku škody. Vzhledem k tomu, že uvedenou právní otázku odvolací soud vyřešil v rozporu s ustálenou judikaturou soudů, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba - vzhledem k době vzniku žalobcem uplatněného nároku na náhradu škody - i v současné době posuzovat podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb. a č. 181/2007 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2007 (dále jen „zák. práce“).

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§ 250 odst. 1 zák. práce). Byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance se poměrně omezí (§ 250 odst. 2 zák. práce). Při odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je zaměstnavatel povinen prokázat zavinění zaměstnance (srov. § 250 odst. 3 zák. práce).

Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je porušení pracovních povinností zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností a vznikem škody a zavinění na straně zaměstnance. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, odpovědnost za škodu nemůže nastat. Zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé

souvislosti s ním skutečně způsobil; není proto dána jeho odpovědnost za tu část škody, která byla způsobena porušením povinností ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance nebo třetích osob vně zaměstnavatele. V řízení o náhradu škody podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce má žalobce (poškozený zaměstnavatel) procesní povinnost tvrdit [srov. § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] a posléze i prokázat [srov. § 101 odst. 1 písm. b) a 120 odst. 1 o. s. ř.] všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik odpovědnosti za škodu.

Povinnosti pracovněprávního charakteru jsou stanoveny zaměstnanci právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou, popř. (důsledně vzato) pokyny vedoucích zaměstnanců, kteří jsou oprávněni na jednotlivých stupních řízení stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomuto účelu závazné pokyny. Protiprávnost na straně zaměstnance je objektivně existující rozpor mezi určitým jednáním (opomenutím určitého jednání) zaměstnance a stanovenou právní povinností (stanoveným pravidlem chování). Protiprávnost je objektivním stavem, který je, nebo není dán, který může a nemusí být způsoben zaviněním zaměstnance a jehož existence sama o sobě - jinak řečeno - není závislá na subjektivním vztahu zaměstnance ke svému jednání, které se přiči stanoveným pravidlům chování, a k následkům tohoto jednání - škodě (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2002 sp. zn. 21 Cdo 1111/2001, uveřejněného pod č. 199 v časopise Soudní judikatura, roč. 2002).

Podle ustanovení § 301 písm. d) zák. práce jsou zaměstnanci povinni řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Uvedené povinnosti, které patří k základním povinnostem zaměstnanců, představují ve své obecnosti mravní imperativ kladený na každého zaměstnance, jenž ve svém obsahu znamená určitou míru loajality ve vztahu ke svému zaměstnavateli, a zároveň též i obecnou prevenční povinnost zaměstnance ve vztahu k majetku a oprávněným zájmům zaměstnavatele; jde o požadavek na určitou úroveň kvality chování zaměstnance. Zákon zde vedle povinností vyplývajících z právních předpisů a jiných předpisů vztahujících se k práci zaměstnance [§ 301 písm. c) zák. práce] ukládá zaměstnanci, aby celým svým chováním v souvislosti s pracovním vztahem nezpůsobil zaměstnavateli škodu, ať už majetkovou, nebo morální (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005 sp. zn. 21 Cdo 59/2005, uveřejněný pod č. 86 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2006).

Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. Skutečnou škodou, kterou je zaměstnanec, jenž odpovídá za škodu podle ustanovení § 250 zák. práce, povinen nahradit zaměstnavateli (§ 257 odst. 1 zák. práce), je nastalé zmenšení majetku poškozeného zaměstnavatele. Ušlým ziskem, jehož náhradu může zaměstnavatel po zaměstnanci kromě náhrady skutečné škody požadovat v případě škody způsobené úmyslně (§ 257 odst. 3 zák. práce), je majetková újma spočívající v tom, že u poškozeného zaměstnavatele nedošlo ke zvýšení (rozmnožení) majetku, které bylo možné - nebýt škodné události - s ohledem na pravidelný běh věcí důvodně očekávat (srov. při obdobné právní úpravě v předchozím zákoníku práce například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2004 sp. zn. 21 Cdo 1852/2003).

V posuzovaném případě byl žalovaný jako zaměstnanec žalobce - jak vyplývá z výše uvedeného - povinen střežit a ochraňovat jeho majetek před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím. Při plnění pracovních úkolů obchodního zástupce žalovaného byl proto povinen [bez ohledu na to, zda byl vedoucím zaměstnancem, neboť povinnosti uvedené v ustanovení § 301 písm. d) zák. práce se vztahují na každého zaměstnance] počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na majetku žalovaného, a při sjednávání cen výrobků žalovaného s jeho zákazníky měl tedy postupovat takovým způsobem, aby žalovanému nevznikla škoda. Sjednal-li žalovaný podle zjištění odvolacího soudu se společností KONFORM, s. r. o. cenu, za kterou jí měly být žalobcem dodány objednané výpalky a která byla výrazně nižší než původní nabídková cena, za předpokladu, že výpalky budou zhotoveny (vypáleny) ze zbytků materiálu a nikoliv z nových plátů plechu, bylo též jeho povinností učinit kroky potřebné k tomu, aby zakázka byla provedena tímto způsobem a aby použitím nového materiálu místo jeho zbytků nedošlo ke (skutečné) škodě na majetku žalobce tím, že na použitý materiál (a případně na další náklady spojené se zakázkou) žalobce vynaložil větší prostředky než ty, které získal zaplacením ceny zakázky objednatelem (přinejmenším měl žalovaný požadavek na tento způsob provedení zakázky - byl-li vůbec reálný - sdělit příslušným zaměstnancům žalobce, kteří měli objednané výpalky vyrobit). Okolnost, zda cena zakázky zaplacená objednatelem ve výši sjednané mezi ním a žalovaným odpovídala cenám nabízeným ve stejném období za výrobky téhož druhu jinými výrobci, tu nemůže být sama o sobě významná, neboť stejné či srovnatelné ceny jiných výrobců mohou vycházet z jiných výrobních nákladů. Škoda na majetku žalobce naproti tomu nemůže spočívat v jeho ušlém zisku v souvislosti s tím, že výrobky nebyly společností KONFORM, s. r. o. prodány za původní nabídkovou cenu, neboť tuto cenu uvedený objednatel odmítl akceptovat.

Protože tím, zda žalovaný v souvislosti se sjednáním ceny výpalků objednaných společností KONFORM, s. r. o. učinil náležité kroky směřující k tomu, aby zakázka pro tuto společnost byla vyrobena způsobem předpokládaným v jím zpracované kalkulaci ceny, tj. ze zbytků materiálu a nikoliv z nových plátů plechu, ani tím, jaké náklady vynaložil žalobce na použitý nový materiál (případně jaké další náklady byly spojeny s touto zakázkou) v porovnání s cenou zakázky zaplacenou objednatelem, se odvolací soud nezabýval, nemůže být jeho závěr, že žalovaný neporušil žádnou povinnost a že nedošlo ke vzniku škody na majetku žalobce, (zatím) správný.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci; Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil též rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu Plzeň - město) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1, § 243d odst. 1 část věty první za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 18. března 2014

JUDr. Jiří Doležilek
předseda senátu
www.nsoud.cz

2018 - MPSV, TREXIMA, spol. s r.o.